

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗДОРОВ'Я ТА ТУРИЗМУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
фізичного виховання, здоров'я та туризму
Микола МАЛІКОВ

M. V. Malikov
(ініціали та прізвище)
«*серпень*» 2024

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУДДІВСТВО В ОБРАНІЙ ВИДІ СПОРТУ

підготовки здобувачів ступеня вищої освіти магістра

денної та заочної форм здобуття освіти

освітньо-професійна програма Спорт

спеціальності 017 фізична культура і спорт

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

ВИКЛАДАЧ: д.п.н., професор кафедри фізичної культури і спорту Андрій СВАТЬЄВ

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри фізичної культури і
спорту

Протокол № 1 від "23" 08. 2024р.
Завідувач кафедри фізичної культури і
спорту

Андрій СВАТЬЄВ

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми
Завідувач кафедри фізичної культури і
спорту

Андрій СВАТЬЄВ

2024 рік

СИЛАБУС

Запорізький національний університет

Факультет фізичного виховання, здоров'я та туризму Кафедра фізичної культури і спорту
Спеціальність 017 фізична культура і спорт ОПП Спорт другого магістерського рівня
вищої освіти

Назва дисципліни	ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА СУДДІВСТВА З ОБРАНОГО ВИДУ СПОРТУ
Викладач	Сватєєв Андрій Вячеславович
Профайл викладача	http://sites.znu.edu.ua/cms/index.php?action=news/view_details&news_id=38351&lang=ukr&news_code=petrov-vasil-oleksijovich
E-mail:	petrovvo466@gmail.com
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1960
Консультації	<i>Очні консультації: за попередньою домовленістю</i> Пн.: 11 ⁰⁰ - 12 ⁰⁰ Вт.: 11 ⁰⁰ - 12 ⁰⁰ Ср.: 11 ⁰⁰ - 12 ⁰⁰ Кафедра ФКіС ауд. (Спортивно-оздоровчий комплекс ЗНУ)

1. Резюме курсу

Як навчальна дисципліна «Теорія і методика суддівства обраного виду спорту» є одним з основних предметів підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту. Становлення рівня професійної майстерності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту залежить від того, наскільки своєчасно і вірно будуть закладені його основи в процесі навчання.

Основними формами вивчення курсу є лекції та практичні заняття. Практичні заняття дозволяють поглибити лекційний курс, узагальнити теоретичний матеріал й заохотити до самостійної праці. Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів, що сприяє формуванню їх пізнавальних здатностей, спрямованості на постійну самоосвіту та безперервне навчання.

Загальний обсяг курсу для студентів денної форми навчання 150 годин, з яких 20 годин відводиться на лекції, 110 годин - на самостійне вивчення матеріалу 20 годин - на практичні заняття. Формою контролю знань студентів є семестровий іспит.

2. Формат дисципліни

Змішаний (Blended Learning) – викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, такі як, аудіо та відео, інтерактивні елементи, он-лайн консультування і т.п.

3. Мета, завдання курсу

Мета курсу – розкрити основні напрямки професійної майстерності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту та шляхи його формування, навчитися оцінювати їх професійну майстерність та ознайомитись з досвідом провідних суддів з видів спорту.

Створити уявлення у студентів про порядок організації та проведення змагань з обраного виду спорту, про методику підготовки судді з обраного виду спорту.

Вивчення дисципліни сприяє розширенню світогляду фахівців, підвищує їх теоретичний рівень, формує практичні навички організації суддівства змагань, стимулює самопізнання.

Одне з головних завдань курсу «Теорія і методика суддівства обраного виду спорту» спрямовано на поглиблене вивчення і засвоєння основ професійної майстерності майбутнього фахівця з суддівства спортивних змагань, знайомство зі структурою підготовки та проведення змагань.

Вивчення дисципліни сприятиме формуванню у майбутнього судді з виду спорту його професійного кредо, вміння бачити мету, визначити завдання і правильно підібрати засоби, методи і форми для їх успішної реалізації. Сприяти розвитку у студентів творчого мислення, вміння знаходити нові шляхи та форми роботи у сфері спортивного суддівства, а також удосконалення їх рухових вмінь та навичок.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (компетентностей):

Соціально-особисті компетенції: Підготовленість до самостійного виконання конкретних видів діяльності, уміння вирішувати типові професійні завдання і оцінювати результати своєї праці, здатність самостійно набувати нових знань і умінь за фахом. Уміння самостійно виконувати конкретні види діяльності, вирішувати типові професійні завдання і оцінювати результати своєї праці, самостійно набувати нових знань і умінь за фахом.

Інструментальні компетенції: Здатність використання нових методів, інтерактивних та інформаційних технологій навчання у професійній діяльності. Уміння використовувати активні методи, інтерактивні та інформаційні технології навчання у професійній діяльності.

Загально-професійні компетенції: Готовність до здійснення суддівського і педагогічного оволодіння управлінськими навичками у професійній сфері. Знати професійну термінологію. Вміти вільно володіти державною мовою України, культурою професійного мовлення і суддівською підготовкою.

4. Пререквізити (Prerequisite)

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Теорія і методика суддівства обраного виду спорту» значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував матеріалом пов'язаним з циклом загальних гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, з дисциплінами медико-біологічного блоку, спеціально-теоретичного блоку, блоком спеціально-практичних дисциплін.

5. Постреквізити (Postrequisite)

Дисципліни, для вивчення яких потрібні знання, уміння й навички, що здобуваються по завершенню вивчення дисципліни «Теорія та методика фізичного виховання», «Професійна майстерність тренера», «Теорія обраного виду спорту з основами методик», «Професійна майстерність тренера», «Теорія та методика

спортивного тренування», «Організація та проведення спортивних змагань», «Педагогіка та психологія».

6. Лекційне заняття призначено для засвоєння теоретичного матеріалу

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вимоги щодо нормалізації та технології суддів і суддівських колегій для успішного виступу на змаганнях	2
2	Нормативно-правова база з регулювання діяльності суддівського апарату	2
3	Загальна характеристика спортивних змагань	2
4	Алгоритм взаємодії спортивного арбітра з учасниками змагань	2
5	Єдина спортивна класифікація України	2
6	Правила змагань з видів спорту	2
	Календарний план змагань	2
8	Склад, права та обов'язки суддівської колегії	2
9	Основні процедури регулювання роботи суддівської колегії	2
10	Спортивний арбітр в конфліктній! ситуації	2
	Разом	20

7. Практичні заняття призначені для детального розгляду студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формування вміння і навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань.

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Нормативно-правові активізації спортивного суддівства	2
2	Основні кваліфікаційні вимоги для присвоєння суддівських категорій	2
3	Методи ведення та складання суддівської документації	2
4	Спортивний арбітр в регулюванні правил змагань	2
5	Взаємодія спортивного арбітра з організацією, яка проводить змагання	2
6	Спортивний арбітр - координатор основ управління системою проведення змагань	2
7	Форми організації тренувального процесу. Положення про змагання	2
8	Фінансове забезпечення в процесі спортивних заходів	2
9	Регулювання роботи суддівської колегії	2
10	Психологічні типи спортивних суддів	2
	Разом	20

8. Самостійна робота визначається освоєнням студентами навчального матеріалу без участі викладача, а також час, вільний від обов'язкових навчальних занять, формою навчання, в якій студент засвоює необхідні знання, опановує вміннями і навиками, формує свій стиль розумової діяльності.

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Нормативно-правовіактивреалізації спортивного суддівства	4
2	Вимоги щодо нормалізації та типології суддів і суддівських колегій для успішного виступу на змаганнях	6
3	Основні кваліфікаційні вимоги для присвоєння суддівських категорій	6
4	Нормативно-правова база з регулювання діяльності суддівського апарату	4
5	Методи ведення та складання суддівської документації	6
6	Спортивний арбітр в регулюванні правил змагань	6
7	Загальна характеристика спортивних змагань	6
8	Взаємодія спортивного арбітра з організацією, яка проводить змагання	6
9	Алгоритм взаємодії спортивного арбітра з учасниками змагань	6
10	Спортивний арбітр - координатор основ управління системою проведення змагань	6
11	Єдина спортивна класифікація України	6
12	Правила змагань з видів спорту	6
13	Календарний план змагань	6
14.	Положення про змагання	6
15	Фінансове забезпечення в процесі спортивних заходів	6
16	Склад, права та обов'язки суддівської колегії	6
17	Основні процедури регулювання роботи суддівської колегії	6
18	Регулювання роботи суддівської колегії	6
19	Психологічні типи спортивних суддів	6
20	Спортивний арбітр в конфліктній ситуації	6
Разом		110

9. Види контролю і система накопичення балів

Основний курс дисципліни «Теорія і методика суддівства з обраного виду спорту» розбито на 4 розділи

Поточний контроль знань								Підсумковий контроль знань		
I атестація				II атестація				Підсумковий тестовий контроль	Екзамен	Сума балів
Розділ 1 практичні завдання	Розділ 2 практичні завдання	Експрес-тестування СРС	Тестування з кожної теми	Розділ 3 практичні завдання	Розділ 4 практичні завдання	Експрес-тестування СРС	Тестування з кожної теми			
10	10	5	5	10	10	5	5	20	20	100

Види поточного та підсумкового контролю:

- перевірка практичних завдань з кожного розділу у відповідні аудиторні часи (лекційні заняття);
- виконання практичних завдань з кожного розділу за рахунок часу, відведеного на практичних заняттях;
- експрес-тестування з навчального матеріалу, що виноситься на самостійне опрацювання (експрес-тестування на лекційних заняттях);
- тестовий контроль з кожної теми;
- підсумковий тестовий контроль з кожного розділу; - підсумковий семестровий контроль (екзамен).

Практичні заняття

Практичні заняття оцінюються максимально у 20 балів протягом вивчення дисципліни.

Критерії оцінювання:

- послідовний виклад матеріалу з висновками в кінці відповіді, знання практичного матеріалу, володіння спеціальною термінологією, творчо розв'язувати завдання – 2 бали («відмінно» за національною шкалою);
- послідовний виклад матеріалу, знання практичного матеріалу, часткове володіння спеціальною термінологією, при поясненні понять допущено помилки – 1,5 балів («добре» за національною шкалою);
- зміст матеріалу викладено частково, з недотриманням в окремих випадках послідовності, студент частково володіє знаннями практичного матеріалу, при поясненні понять допущено помилки, суть питання в основному розкрита, не зважаючи на зазначені вище упущення – 1 бал («задовільно» за національною шкалою).

Доповнення та участь у дискусії на практичному занятті оцінюється у 0,5 бали.

Самостійна робота

Самостійна робота оцінюється максимально у 20 балів.

Критерії оцінювання:

- a) експрес-тестування студенти проходять протягом курсу (10 контрольних заходів);
- b) «відмінно» за національною шкалою – суттєве стисле і водночас повне розкриття питання, охайне виконання роботи – 2 бали;
- c) «добре» за національною шкалою – неповне розкриття питання (на 2/3), охайне виконання роботи – 1,5 бали;
- d) «задовільно» за національною шкалою – часткове розкриття питання (на 1/3), неохайне виконання роботи – 1 бал.

Поточний тестовий контроль з кожної теми

Тестовий контроль проводиться за розробленими комплексними тестовими завданнями у системі електронного навчання «MOODLE» та має максимальну вагу 20 балів (10 контрольних заходів).

Протягом вивчення курсу, відповідно до робочої програми навчальної дисципліни, студенти проходять поточний тестовий контроль. Вага одного заходу – 2 бали.

Критерії оцінювання:

- «відмінно» за національною шкалою (5 питань) – студент отримує 2 бали;
- «добре» за національною шкалою (4 питання) – 1,6 бала;
- «задовільно» за національною шкалою (3 питання) – 1,2 бала;
- «не задовільно» за національною шкалою (2 питання) – 0,8 бала.

Підсумковий тестовий контроль

Тестовий контроль проводиться 1 раз наприкінці вивчення дисципліни перед складанням екзамену за розробленими комплексними тестовими завданнями у системі електронного навчання «MOODLE» та має максимальну вагу 20 балів.

Підсумковий контроль (екзамен, має вагу 20 балів)

Екзамен передбачає підсумковий контроль знань, який складається з трьох питань та відбувається у вигляді усного опитування за основними положеннями лекційного курсу.

Критерії оцінювання знань:

- «відмінно» за національною шкалою – студент отримує 20-16 балів (послідовна, логічна, обґрунтована відповідь на 3 питання, вміле і вивірене формування висновків);
- «добре» за національною шкалою – студент отримує 15-12 балів (послідовна логічна обґрунтована відповідь на 3 запитання, наявність окремих несуттєвих помилок під час відповіді);
- «задовільно» за національною шкалою – студент отримує 11-8 балів (послідовна логічна відповідь на 2 запитання, наявність окремих несуттєвих помилок під час відповіді);
- «не задовільно» за національною шкалою – студент отримує 7-0 балів (непослідовна відповідь на 1 запитання, наявність істотних помилок).

Сумарно студент може отримати протягом двох атестацій:

- за підготовку до практичних занять та опанування практичними навичками (складання залікових вимог зі знанням термінології) – до 20 балів;
- за виконання завдань самостійної роботи (опрацювання окремих розділів навчальної програми та експрес-тестування) – до 20 балів;
- за поточний тестовий контроль до 20 балів;
- за підсумковий тестовий контроль до 20 балів;
- екзамен – до 20 балів

Зміст навчальної дисципліни	Кількість контрольних заходів	Вага за 1 контрольний захід, балів	Максимальна кількість балів
Поточний контроль знань			
Практичні заняття	10	2	20
Самостійна робота	10	2	20
Експрес-тестування СРС			
Поточний тестовий контроль кожної теми	10	2	20
Усього за поточний контроль знань			60
Підсумковий контроль знань			
Підсумковий тестовий контроль	1	20	20
Екзамен	1	20	20
Усього за підсумковий контроль знань			40
Загалом			100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85–89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75–84 (добре)		
D	70–74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60–69 (достатньо)		
FX	35–59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1–34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

10. Політика курсу

Основні принципи проведення занять з курсу «Теорія і методика суддівства обраного виду спорту» - відкритість до нових та неординарних ідей, толерантність, доброзичлива партнерська атмосфера взаєморозуміння та творчого розвитку.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувачі вищої освіти відсутні з поважної причини, вони презентують виконані завдання під час самостійної підготовки згідно з Методичними рекомендаціями до самостійної роботи та консультації викладача.

Різні моделі роботи на практичних заняттях над вирішенням завдань дає можливість здобувачам вищої освіти якнайширше розкрити свій власний потенціал, навчитись довіряти своїм партнерам, розвинути навички інтелектуальної роботи в команді.

Для одержання високого рейтингу з дисципліни «Теорія і методика суддівства обраного виду спорту» - необхідно виконувати наступні умови:

- систематично брати активну участь у навчальному процесі;
- чітко й вчасно виконувати навчальні завдання;
- не займатися сторонніми справами на заняттях;

- вислухувати відповіді товаришів, з повагою ставитися до думки інших членів колективу;
- вимикати мобільний телефон під час занять;
- вчасно виконувати й здавати завдання для самостійної роботи.

Плагіат та академічна недоброчесність є несумісними з принципами викладання курсу «Теорія і методика суддівства обраного виду спорту» з чим здобувачі вищої освіти ознайомлюються під час першого заняття.

11. Рекомендована література

Основна:

1. Лапочук Н.О., Удачина Л.А.. Організація та суддівство змагань з видів спорту.: навчально-методичний посібник. Маріуполь, ММК, МММК, 2014. 52 с.
2. Борисов О.О. Основи теорії і методики викладання волейболу і футболу. Київ: вид-во ПП «Люскар», 2004. 664 с.
3. Гакман А. Особливості фізичної підготовки арбітрів у футболі. *Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції, 05-06 листопада 2015.* Чернівці: Технодрук, 2015. С. 201–204.
4. Богинов В. І. Формалізація аналізу судівства змагань у видах спорту з суб'єктивним визначенням результату. *Олімпійський спорт и спорт для всіх : тези IX між нар. наук. конгр.* Київ : Олімпійська література, 2005. С. 222.
5. Згоба В. Структура рухової активності суддів у гандболі. *Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. вих. та спорту.* Львів, 2005. Вип. 9, т.1. С. 8–10.
6. Марков В. В. Организация и методика подготовки судей высокой квалификации по каратэ-до : учеб. пособие для студентов вузов ФВ и С. Донецк, 2003. С. 74.
7. Медвідь М. М. Характеристика діяльності суддів при обслуговуванні змагань високого рангу з гандболу. *Сучасні проблеми розвитку теорії та методики спортивних ігор: матеріали V Всеукр. наук.–практ. конф.* Львів, 2007. С 75–78.

12. Інформаційні ресурси

1. Закон України Про фізичну культуру і спорт від 24.12.1993 № 3808-ХІІ. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>.
2. Закон України Про антидопінговий контроль у спорті. *Відомості Верховної Ради України.* 2001. № 23. ст. 112. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2353-14>.
3. Закон України Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні. *Відомості Верховної Ради України.* 2000. № 43. ст. 370. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1954-14>.
4. Олімпійська хартія Міжнародного Олімпійського комітету. URL: <http://noc-ukr.org/files/OfficialDocuments/CHARTER%20July%202007-Feb08.pdf>.
5. Международный спортивный комитет. Олимпийская Хартия. URL: http://www.sochionline2014.ru/wp-content/uploads/2010/03/olympic_charter_rus.pdf